OOS GEBROOK

Heemkundevereniging Hoensbroek

Jaargang 8 - nummer 2 - juni 2015

Oos Gebrook

Een uitgave van de Heemkundevereniging Hoensbroek.
Jaargang 8 *nummer 2 – juli 2015*

REDACTIE:

Jan Bus
Hein Giesen
Sjaak Giezenaar
Bernard Grothues
Jo Hermanns
Wim Kortekaas
Math Mertens
Peter Sikora

AFBEELDINGEN:

M. Mertens
P. Reinders
S. Giezenaar
DSM Archief
N. Jesse (cover)
W. Kortekaas

LAY-OUT

J. Hermanns
Cover: Cuijpers Design

ACQUISITIE EN ADVERTENTIES:

Jan Bus
Hein Giesen

SECRETARIAAT:

Klinkertstraat 19,
6433 PA Hoensbroek, tel: 045-5217721
E-mail: secretaris@heemkundehoensbroek.nl

VERENIGINGSLOKAAL:

Schuinstraat 2a 6432CM Hoensbroek

BANK:

NL43INGB0003280562 T.N.V. HEEMKUNDEVERENIGING HOENSBROEK

WEBSITE:

WWW.HEEMKUNDEHOENSBROEK.NL

Losse nummers € 2.95

Algemeen Nut Beogende Instelling
ANBI

OOS GEBROOK JAARGANG 8 NUMMER 2 – JULI 2015

INHOUD

VAN DE REDACTIE 4

GRAFKRUIS VOOR BURGEMEESTER EGIDIUS SLANGHEN 5

(GROOT) GRONDBEZIT BIJ KASTEEL HOENSBROEK 7

SJPRAEKWUUËRD 12

VIER AMERIKAANSE ARTILLERISTEN IN HOENSBROEK 15

JOS VAN OOSTERHOUT, BEELDEND KUNSTENAAR IN AMSTERDAM 17

BARBEKNOEIEN 24

DE O.V.S. (2) 25

EEN NIEUWE BOEKUITGAVE: MARIARADE 100 JAAR 33

EXCURSIE GEULHEMMERGROEVE 34

100 JAAR MARIARADE 36

ONDER DE ROOK VAN DE EMMA 44

CONTRIBUTIE 2015 44

BEGUNSTIGERS OOS GEBROOK 45

VAN OERS ASSURANTIËN
Kouvenderstraat 238
6431HK Hoensbroek
☎ .: 045- 5212856

GROND EN GOED MAKELAARDIJ IN AGRARISCH VASTGOED
Nieuwstraat 154
6431 KX Hoensbroek
☎ .: 045- 5213468

VAN DE REDACTIE

Het was deze keer weer behoorlijk puzzelen om een mooi nummer van ons verenigingsblad in elkaar te steken. We hadden zoveel mooie artikelen om nu te publiceren, dat we wel het dubbele aantal pagina's zouden kunnen vullen. Maar daar zijn de nietjes van dit blad niet op berekend en dus moeten we kiezen. De vorige keer zijn we begonnen aan een serie over de Montfortanen in Nieuw Lotbroek. Het gevolg van de noodzaak om te kiezen was, dat het tweede deel van deze serie niet nu, maar pas in het volgende nummer in november zal verschijnen.
En zo hadden we nog wel een paar moeilijke momenten.
Problemen dus, maar het waren wel luxeproblemen.
Hoe dan ook, we besteden deze keer onder andere aandacht aan de plaatsing en inzegening van het kruis op het graf van burgemeester Egidius Slanghen bij de kleine St. Jan op 14 juli jongstleden. Ook passeert het 100-jarig jubileum van de wijk Mariarade de revue.
En laten we vooral niet de twee komende activiteiten voor onze leden vergeten: de barbecue op 2 augustus a.s. en de ledenexcursie naar de Geulhemmergroeve op 18 september a.s.
Ook het Jaar van de Mijnen gaat aan onze vereniging niet voorbij.
In het weekend van 5 en 6 september a.s. organiseren we onder de titel 'Onder de rook van de Emma…..' een mooie tentoonstelling in de voormalige KIBI shop aan de Kouvenderstraat 37 (Brigitte Santegoeds). Houd voor meer informatie de weekbladen, onze website en onze Facebookpagina goed in de gaten!
Tot de volgende keer!

In Memoriam

Op 16 juni kregen wij het droeve bericht van het plotselinge overlijden van José Giesen-Spierings. de echtgenote van onze penningmeester Hein Giesen.
José was een stille kracht voor onze vereniging, die nooit op de voorgrond trad.
Hein, de kinderen en kleinkinderen wensen wij veel sterkte.
Jan Bus, voorzitter

GRAFKRUIS VOOR BURGEMEESTER EGIDIUS SLANGHEN

INZEGENING

Op zondag 14 juni jongstleden heeft pastoor Nevelstein het kruis bij het graf van Egidius Slanghen naast de ingang van de kleine St. Jan aan de Markt in Hoensbroek ingezegend.
Voor de plaatsing van dit grafkruis had de Heemkundevereniging Hoensbroek het initiatief genomen en het kruis ter beschikking gesteld om hiermee een belangrijke Hoensbroekenaar te eren.

EGIDIUS SLANGHEN

Egidius Slanghen was van 1855 tot aan zijn overlijden in 1882 burgemeester van Hoensbroek, waar hij in 1820 ook geboren was.
Behalve burgemeester en ontwerper van het oude gemeentewapen van Hoensbroek was hij ook een eminent historicus, die vele belangrijke publicaties op zijn naam heeft staan.
En hij was in 1862 medeoprichter van het Provinciaal Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde in Limburg, het nu nog steeds bestaande LGOG.

PETER WIND - PAPIER/KANTOORVAKHANDEL
Akerstraat Noord 288
6431 HW Hoensbroek
☎ . 045 - 523 07 48

KLEINE SINT JAN

Slanghen werd begraven naast de ingang van de kleine St. Jan aan de kant van de Hoofdstraat, ongeveer tegenover de plaats waar zijn geboortehuis heeft gestaan.
Het was lang onduidelijk waar Egidius Slanghen begraven lag. Onderzoek had ons geleerd, dat hij begraven ligt aan de zijkant van de kleine St. Jan direct naast de ingang. Omdat op die plaats geen enkele vermelding daarvan te vinden was heeft de HKV Hoensbroek het initiatief genomen om die plaats te markeren met een grafkruis om daarmee deze voor de historie van Hoensbroek zeer belangrijke bewoner de eer te bewijzen, die hij verdient. Met de spontane medewerking van Las- en Constructiebedrijf Wiel Peters heeft dit tot een mooi resultaat geleid.

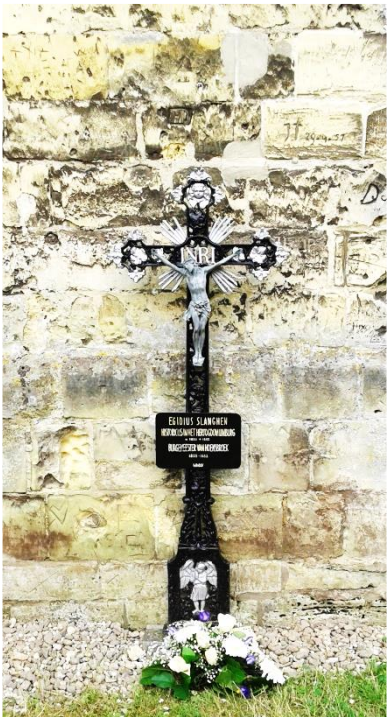

Na de Hoogmis vond bij het kruis een korte plechtigheid plaats, waarin ons bestuurslid Piet Meessen kort de verdiensten van Egidius Slanghen memoreerde, zoals onder andere de aanleg van de eerste verharde wegen in het dorp en de invoering van een rechtvaardige gemeentelijke belasting. Daarna werd het kruis door pastoor Nevelstein plechtig ingezegend. Het was daarmee zijn laatste officiële handeling in Hoensbroek, want direct hierna vond in Amicitia zijn afscheidsreceptie plaats vanwege zijn benoeming tot deken van Kerkrade.

(GROOT) GRONDBEZIT BIJ KASTEEL HOENSBROEK

Door Henri Peters

De eerste bouwfase van Kasteel Hoensbroek wordt gedateerd omstreeks 1375 (afb.1).
Enkele keldermuren van de linkervleugel van het Slotgebouw zijn hiervan de stenen getuigen.[1]
Als eerste vermelding van de Drakenmolen geldt een stuk uit 1370.[2]
Hieruit mag worden afgeleid dat vóór de aanvang van de bouw van het kasteel eerst een watermolen werd gebouwd met de bijbehorende waterbouwkundige werkzaamheden.

Dat zal onder meer betrekking hebben op het graven van de Molenbeek en wellicht het gedeeltelijk rechttrekken van de Auvermoer (door het Waterschap Roer en Overmaas abusievelijk als Caumerbeek aangeduid) (afb. 2 en 3).

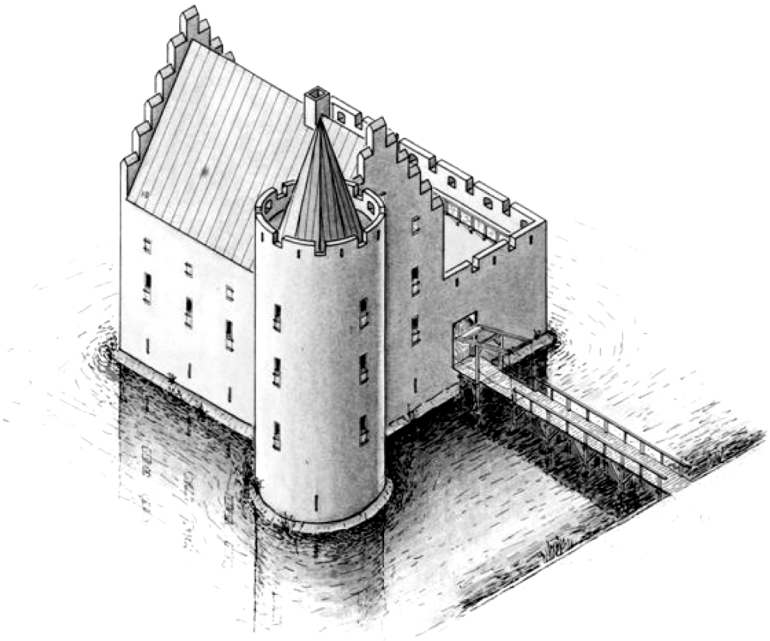

de van 1388
ene Broeke,
ater Hoens-
heid verhe-
heiden van

bied was ei-
van de Heer
Hoensbroek
was circa
000 bunder
(= 825 ha)
groot.[3]

ADMINISTRATIEKANTOOR LABOR
VLOEDSTRAAT 34
6361 XH Nuth
☎ .: 045-5650121

Grote pachtboerderijen waren: De Aldenhof 52 bunder, Hof Bergh 38 bunder, Naanhof 31 bunder, Ter Weyer 100 bunder (gedeeltelijk in Heerlen), Ten Eijck 77 bunder (gedeeltelijk in Heerlen), Voorhof Kasteel 128 bunder, Onderhof (boerderij van de markies zelf) 52 bunder, Ter Linden variërend 40-62 bunder en Twembruggen (ook Lotbroek) 117 bunder, terwijl het Panhuys slechts 6 bunder groot was.
Daarnaast bezat de familie Van Hoensbroek circa vijftig kastelen, circa 300 boerderijen en honderden hectaren grond in het huidige Nederland, België en Duitsland. De landerijen die tot de Voorhof (of Voorburcht) van het kasteel behoorden waren als volgt ingedeeld: 53 bunder

afb. 2

akkerland, 29 bunder beemden, 13 bunder weiland, 6 bunder vijvers, 18 bunder bossen, 4 bunder broeken en 2 bunder ongecultiveerd.[4]
Op last van de substituut-procureur-generaal in het gebied van de huidige provincie Limburg werden de bezittingen in 1775 op 927 bunder en 225 roeden vastgesteld.[5] In dat jaar bestond het Markizaat (sinds 1675) Hoensbroek uit het dorp Hoensbroek (kom rond de kerk), Kouvenrade, Akerstraat, Koumen, Koningsbeemd, Overbroek, Overst-Lotbroek, Esschenberg, Sloert, Ter Schuren, Papparts- of Schurenberg en een gedeelte van Vaesrade.[6]

In 1747 volgde een enorme financiële aderlating voor de gehele familie Von Hoensbroeck. Isabelle Agnes, vrijvrouw Van Hoensbroeck, trouwde tegen de zin van haar vader omstreeks 1678 met Honoré de Chatelet, markies van Trichateau, graaf van Leaumont. Op 11 augustus 1692 onterfde Arnold Adriaan Van Hoensbroeck zijn dochter Isabelle. Ten gevolge van het daarop volgende proces tegen Marc Antoine Honoré markies du Chatelet de Trichateau (als advocaat bijgestaan door Mr. François –Marie Arouet, Voltaire in eigen persoon) werd pas in 1747 een schikking getroffen. Er werd overeengekomen dat de familie Von Hoensbroeck aan de Chatelets zou betalen de voor die tijd enorme som van 202.400 franse ponden.[7]
Dit bedrag stond toen gelijk aan 70 kg puur goud!
Mede ten gevolge daarvan werden alleen al in 1794 in totaal 105 hectare verkocht en wel Hof Den Bergh, een groot broeck aan de Oliemolen, Hoeve De Aldenhof, beemd Den Zingel, beemd de Laetschert, beemd de Consterd en het Panhuys in de Dorpstraat. (Tussen 1782 en 1794 werden ook nog voor 219.069 gulden aan vaste goederen, buiten Hoensbroek gelegen, verkocht.) Dat betekende een enorme aderlating voor het grootgrondbezit bij het kasteel. Hierbij zullen ook de grote maatschappelijke veranderingen als gevolg van de komst van de Fransen in 1794 een rol hebben gespeeld.[8]

Door vererving en verkoop van grond was in 1900 nog slecht iets minder dan een kwart van het oorspronkelijk bezit ofwel ruim 200 ha in bezit van de familie Van Hoensbroeck. Ook hiervan ging de familie zich ontdoen, omdat de inkomsten vanwege pacht en huur niet meer voldoende waren om de kosten van onderhoud van kasteel en pachthoeven te dekken. Het bezit van het kasteel werd steeds meer een blok aan het been.
In totaal werden 178 ha verkocht en wel in 1912 2.55.35 ha genaamd In de Kamp, in 1917/1918 39.54.99 ha genaamd Broekhuizergewanden (deel),

Molenweide, Heerebeemden, Jeugrubbe, Consterd, Drakenmolen en een deel van de grond van Hoeve Naanhof. Vervolgens in 1919 133.07.56 ha genaamd Broekhuizergewanden (deel), Huizergewanden, Schurenwingerd, Koningsbeemd, Molenweide, Heerebeemden, Naanhoverbosch, Lotbroek, Lotbroekergewanden, Lotbroekerveld, Lotbroekerbeemden met hoeve Lotbroek en de rest van de Naanhof.
Daarna volgde in 1920/1922 de verkoop van 1.30.60 ha genaamd Dorp en 1.73.50 ha genaamd Molenweide.[9] Het restant van 21.81.35 ha werd in 1927 tezamen met het kasteel verkocht aan de Vereniging "Ave Rex Christe" voor NLG 65.000.10
Op 1 januari 2005 bedroeg het totale areaal aan grond 22.30.64 ha Dat houdt in dat tussen 1927 en 2005 (enkele) kleine transacties hebben plaats gevonden. In 2014 is op een perceel, groot 3.22.45 ha, een recht van opstal gevestigd ten gunste van het Waterschap Roer en Overmaas in verband met werkzaamheden aan de thans overkluisde Auvermoer.

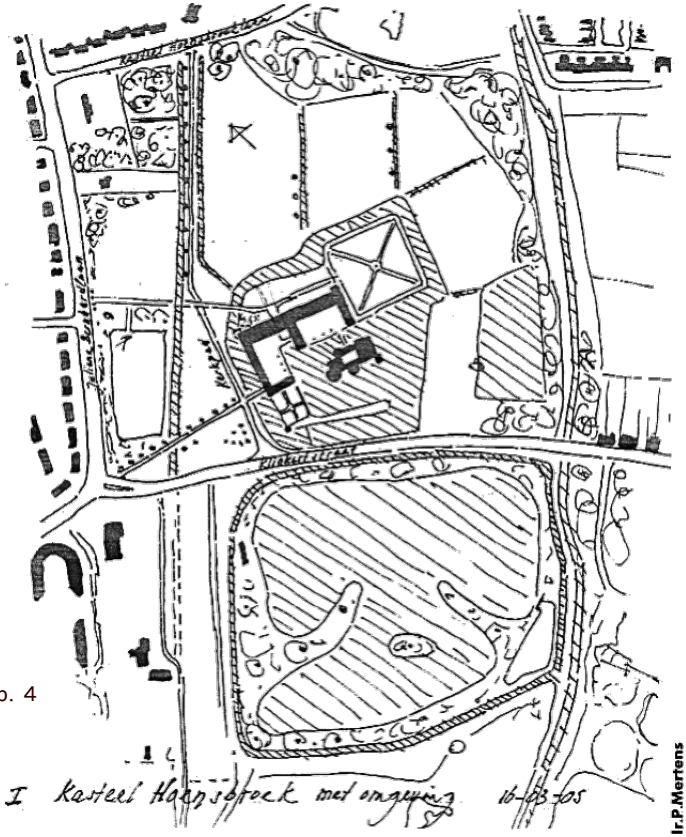

afb. 4

In 2005 heeft architect Piet Mertens als adviseur van de Stichting Ave Rex Christe een schetsplan opgesteld met betrekking tot de upgrading van de weilanden nabij het kasteel (afb. 4).
Uitgangspunt hierbij is zorgvuldig herstel dan wel reconstructie van de karakteristieke beken en sloten met hun rechthoekige structuur. In dat kader kan voor de Molenbeek eventueel worden volstaan met een droge gracht boven het overkluisde riool. Daarnaast biedt een reconstructie van het historische Kerkpad voor voetgangers een attractieve mogelijkheid om vanaf de Kasteel Hoensbroeklaan door de weilanden te wandelen naar het kasteel. In dit plan zijn de parkeerfaciliteiten geprojecteerd tussen de Juliana Bernhardlaan en de herstelde Molenbeek.

NOTEN

1. *OOS GEBROOK nr. 2 december 2008 pag.25-28; in het archief van Schloss Haag 2713 – folio 2 – pag. 58 wordt het bouwjaar 1360 vermeld*
2. *Archief Schloss Haag nr.2477*
3. *Archief Schloss Haag nr.2405*
4. *Archief Schloss Haag nr.2535*
5. *Slanghen Markizaat Hoensbroek pag.117*
6. *Archief Schloss Haag nr.2535*
7. *Archief Schloss Haag nr.4636*
8. *Peters e.a. Geschiedenis van Hoensbroek pag.775*
9. *Peters e.a. Geschiedenis van Hoensbroek pag.776*
10. *Peters e.a. Geschiedenis van Hoensbroek pag.777*

AFBEELDINGEN

Afb. 1. *Vermoedelijke eerst bouwfase omstreeks 1375 volgens André Viersen*

Afb. 2. *Uitsnede uit de kaart van Tranchot und Von Müffling van 1803 tot 1820*

Afb. 3. *Uitsnede uit de kaart van 1907*

Afb. 4. *Schets uit 2005 met betrekking tot de upgrading van de weilanden nabij het kasteel van Piet Mertens*

SJPRAEKWUUËRD

Door Math Mertens

In het eerste nummer van dit jaar vertelde ik U hoe het komt, dat spreekwoorden zo ingeburgerd zijn in het boerenleven en U kreeg er een twintigtal 'rond het erf' aangeboden. Uiteraard zijn ook dieren een geliefd item en uit het grote aanbod koos ik er weer twintig:

- **Jieëker ziene sjmaak, zag 't verke en vroot ziene sjtrónt**

Over smaak valt niet te twisten

- **Wat 'ne haas, zag d'r boer en sjoot op zien verke**

Vergissen is menselijk

- **Aoch de beste ków sjtaet waal 'ns druëg**

Ieder laat wel 'ns 'n steekje vallen

- **Jaomer dat 't verke dat neet kint m make, zag d'r boer en kreeg 'n mec vuër de sjoeën sjinke**

Tevreden zijn met wat je hebt, het is niet anders

- **Wat ich aan 't kaore verlees win ich aan 't sjpek, zag d'r boer en leet zien verkes doer 't kaore laope**

Alles komt weer op z'n pootjes terecht

- **D'r aezel waardeert pas ziene sjtart es hae 'm kwiet is**

Waardering volgt vaak pas achteraf

- **Wenste va dichzelf 'nen aezel maks, waert op dich gevare**

Van iemand die te goed is wordt vaak misbruik gemaakt

- **Dat kumpt vazelf truuk, zag d'r boer en goof 't verke sjpek**

Wie goed doet, goed ontmoet

SCHOENSERVICE & LEDERWAREN LUCHIES
Hoofdstraat 16
6431LC Hoensbroek
☎ .: 045-5221703

- **Ich zal dat verke waal wesje**

Dat knap ik wel op

- **Me hooft d'r sjtal neet te sjlete es 't paerd gesjtaole is**

Zorgen voor het te laat is

- **Hae haat get van 'n vraemp verke gaete**

Hij is niet goed wijs

- **Dat hundje kriet vas en zieëker vluuë**

Dat krijgt nog 'n staartje

- **De sjääp waere druëg gesjaore**

Opgelicht worden

- **Ule vlege noeëts mit bónte kraoë**

Soort zoekt soort

- **Oetvlege mit de ule**

Pas laat met z'n werk beginnen

- **De ków biej de häöre pakke**

De zaak goed aanpakken

- **Hae zuut oet wiej 'n gaet die gelamerd haat**

Hij ziet er niet florisant uit

- **Die keuj zind op 'n gów wei gewaes**

Het naar z'n zin hebben

- **V'r gónt beginne, zag d'r vos taege de hinne, doew sjnapde hae d'r haan**

Er geen gras over laten groeien

- **Zien kouver nog laote duipe**

Iets overdreven goed willen doen

RECTIFICATIE

In onze vorige uitgave, jaargang. 8 nummer 1, is een foutje geslopen.

In het artikel over de boerenbond St. Isodorus wordt op bladzijde 25, de 2e en 3e regel van onder, de naam weduwe Haartmans-Pennings genoemd, dat moet zijn Haartman- Custers.

VIER AMERIKAANSE ARTILLERISTEN IN HOENSBROEK

door Bernard Grothues

Op 15 mei jongstleden ontving onze heemkundevereniging een tweetal foto's van een bezoeker aan het kasteel Hoensbroek, waarop de bemanning van een licht Amerikaans afweergeschut staat afgebeeld.
De foto's zijn gestuurd door Philip Reinders. Hij is afkomstig uit Vlaardingen en deelt zijn interesse in WO II met zijn vader. Zijn grote interesse ligt bij de Slag om Arnhem in september 1944. Hij richtte hiervoor De Arnhem Research Groep op, deed onderzoek naar de slag om Arnhem en publiceerde het een en ander hierover. Bij zijn onderzoek kwam hij in het bezit van een tweetal foto's, die ergens in Hoensbroek genomen moeten zijn. Hij vermoedde in de buurt van het kasteel omdat hij in ons jubileumboek over geallieerde artillerie had gelezen. Als webmaster van http://www.royalartilleryunitsnetherlands1944-1945.com, zou hij graag willen weten waar dit geschut exact heeft gestaan.

Na 70 jaar ben ik nog in de gelukkige omstandigheid om als een van de weinige ooggetuigen dit precies te kunnen vertellen.
De foto's zijn genomen eind september 1944, in het dal tussen de Wilhelminastraat, Terveurdtweg, Maarten Luther Kingstraat en de

Buttingstraat, op het gepachte landgoed van boer Baetsen, die woonde boven aan de Gats, nu Buttingstraat. Het hoogste huis op de foto lag aan de Wilhelminastraat en had het nummer 100. Het was de woning van mijn grootvader Bernd Grothues, die naast zijn beroep als mijnwerker tevens een winkeltje had in comestibles, fijne eetwaren en snoep. Het was het grootste huis in de straat en telde vier verdiepingen.

Onder de dakspanten van het huis was de duiventil van mijn vader Joep Grothues, die door de Duitsers verdacht werd van het houden van duiven en na gewaarschuwd te zijn, gedwongen was zijn prijsduiven af te maken. Het stuk land was afgescheiden met een lange heg waarachter een kippenren en een moestuin waren. Van hieruit kon ik het verplaatsbare geschut goed zien.

Het huis links achter het geschut op de foto lag aan de Broekstraat nr. 2, het huis waar ik geboren ben.

Het geschut was een luchtafweergeschut, gericht op Duitse nachtvliegers. Dat het niet altijd raak was getuigen een vijftal inslagen in de raamkozijnen van mijn slaapkamer op de bovenverdieping in de Broekstraat. Het was merkwaardig dat de ruiten heel bleven.

Ik kan het mij nog goed herinneren, het waren lichtkogels, een schouwspel dat ik nog nooit had gezien.

Als we op foto 2 kijken, zien we aan het einde van de Broekstraat het huis van de familie van Krevel met als buren daar tegenover de familie de Jongh. Helemaal rechts op foto 2 zien we de woonwagen, annex oude vervallen boerderij van Slegers, wiens familie later een groot aannemersbedrijf voortbracht.

Lees verder mijn verhaal: ‘Waar komt die straatnaam vandaan (6) De Broekstraat en een schets van haar bewoners in de veertiger jaren van de vorige eeuw’ in ‘Oos Gebrook’ jaargang 6, nr. 3, november 2013.

JOS VAN OOSTERHOUT, BEELDEND KUNSTENAAR IN AMSTERDAM

Door Bernard Grothues

In Hoensbroek is hij minder bekend als beeldhouwer, maar in Amsterdam is Jos van Oosterhout een gerenommeerd beeldend kunstenaar en docent aan de *Amsterdamse Hermes Beeldhouwcursussen* en aan de *Gooise Academie voor Beeldende Kunsten* te Laren. Het wordt dus hoog tijd om deze Breuker Jóng nu eens uitgebreid voor te stellen aan zijn eigen mensen, alhoewel kunstliefhebbers zijn werk al hebben kunnen zien in 1997 in Kasteel Hoensbroek .

Jos van Oosterhout werd op 2 maart 1956 in de Voltalaan te Hoensbroek geboren.

Daarna verhuisde hij naar de Mgr. Hanssenlaan 14, toen een hele nieuwe buurt aan de rand van Hoensbroek. Hier ging hij naar de Christus Koningschool. Daarna volgde hij het Sint-Janscollege. Hij tekende graag en zijn tekenleraar Hans Smeets gaf hem opdrachten voor het maken van affiches en decorstukken.

Maar het liep even anders. Na de tourzege van Jan Jansen in 1968 werd hij wielrenner. Hij kon meteen goed mee komen! Na diverse overwinningen en ereplaatsen in Limburgse ronden won hij ook de KKK-koers Hoensbroek in 1971 bij de nieuwelingen. Op zijn 16e is hij gestopt met wielrennen, andere dingen werden interessanter dan het dagelijks op de fiets zitten en in het weekend vroeg naar bed, om op zondag een goede wedstrijd te kunnen rijden.

R. OFFERMANS - FYSIOTHERAPIE
Kouvenderstraat 111
6431HC Hoensbroek
☎ .: 045-5220932

Boom en zaag aan de IJsselkade

Zijn voorliefde voor het tekenen was altijd aanwezig en via zijn ouders en zijn oma, die het kunstenaarsechtpaar Pierre en Annegrete Janssen nog uit de Voltalaan kenden, kon hij op het atelier van Pierre Janssen lessen volgen in het tekenen en schilderen. Pierre Janssen was voor hem een inspirerende docent, die hem heeft klaargestoomd voor de Kunstacademie!

In 1975 volgde hij een jaar de academieklas in Tilburg, om vervolgens zijn studie tot 1981 voort te zetten aan de Rijksacademie in Amsterdam. Hier kreeg hij les van Paul Grégoire en Eric Claus. In 1980 en 1981 won hij de Willem F.C. Uriot-prijs en in 1981 de Prix de Rome beeldhouwen.
Via zijn vriendin, de Montenegrijnse schilderes Branka Perosevic, die hij kende uit zijn Akademietijd, ontmoette hij de Deventer kunstenaar en schilder Jan Slijkhuis.

Steigerend paard
Let op de zwemfiguren in de manen en de

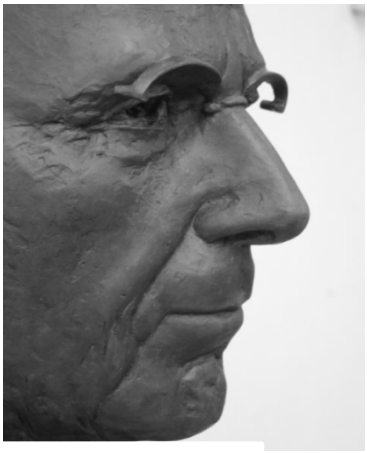

Portret Tom Voûte

Met hem maakte hij in 1987/1988 het monumentale object 'Boom en Zaag' verwijzend naar de vroegere houthandel Stoffel aan de IJsselkade in Deventer.
In 2010 kreeg hij de opdracht van het Ronald Macdonald Huis om van de gerenommeerde kinderoncoloog Tom Voûte (1936-2008) van het AMC ziekenhuis Amsterdam een portret te maken.
"Eigenlijk maak ik geen portretten", zo lichtte hij toe, "vanwege het gedoe er om heen, familie en zo, maar hierbij had ik de vrije hand. Ik heb Tom Voûte persoonlijk gekend en met behulp van de foto's die zijn dochter Titia mij had gestuurd, is het een klassiek, goed en mooi portret geworden, of zoals zijn dochter, bij de eerste aanblik van het beeld, zei: "That's my Dad".

Het latere werk van Jos van Oosterhout is goed herkenbaar, al zal direct duidelijk zijn dat de grootte en de uitbeeldingen van de figuren in hun vorm gestileerd zijn en ons doen denken aan schaakstukken of ons doen herinneren aan mythologische figuren, waarbij de fantasie een grote rol speelt. De beelden van Jos van Oosterhout zijn ontstaan uit kunde en vaardigheid gepaard met bezieling door zijn eigen verbeeldingskracht. Verder valt op dat veel van zijn beelden gekleurd zijn en een sensuele, erotische en soms geestige uitstraling hebben.

DE VENUS VAN SANDRO BOTTICELLI, POMONA EN STEIGEREND PAARD

In bijna alle beelden van Jos van Oosterhout gaat het om de mens.

Zijn in hout gehakte beelden zijn menselijke figuren, hoewel ze qua formaat en bouw duidelijk afwijken. Jos maakt gebruik van zijn kennis van beelden en schilderijen uit het verleden. Soms subtiel en verborgen, soms juist openlijk en op een geestige manier. Zo is zijn Venus onmiskenbaar geïnspireerd door het beroemde schilderij van Sandro Botticelli dat in het Uffizi in Florence is te zien.

Volgens een van de verhalen uit de vroegste Griekse mythologie werd Venus geboren uit het schuim van de zee. Ze dreef aan wal op een schelp, voortgestuwd door een zacht briesje en landde eindelijk in Paphos op Cyprus.

Het is, ondanks de brute witte stippen op de gele ondergrond en grof uitgehakte schelp, niet de begerige, uitdagende Venus geworden, zoals Botticelli haar uitbeeldde.

Van Oosterhout maakte er bijna een schuchtere en devote Mariafiguur van, waardoor de uitstraling en de betekenis van het werk totaal anders wordt.

UITVAARTCENTRUM VAN DEN HOUT
Kathagen 10
6361HG Vaesrade
☎ .: 045- 5212004

De groene appelvorm met het kleine vrouwenfiguurtje op de steel getiteld 'Pomona' is ook opmerkelijk. De hol uitgebeitelde oppervlaktebewerking van de houten appel doet denken aan kabbelende golfjes, zeker door de manier waarop het oppervlak beschilderd is.
Prachtig is het steigerende paard, waar vooral de combinatie van een zeer robuuste en toch verfijnde uitwerking aanspreekt.

In 2009 was het 200 jaar geleden dat de kunst- en architectuurprijs "Prix de Rome" werd ingesteld. In de Kunsthal in Rotterdam werd toen de rijke geschiedenis hiervan door de eeuwen heen belicht. De ruime en gevarieerde collectie liet werk zien van winnaars van de prijs, waaronder kunstenaars als Jan Sluijters, Erik Andriesse en Viviane Sassen, de architecten als Cornelis van Eesteren, Wim Quist en Ronald Rietveld. Jos van Oosterhout had de eer om hier als prijswinnaar in 1980 en 1981 Koningin Beatrix een rondleiding te geven.

Jos van Oosterhout geeft Koningin Beatrix rondleiding in de Kunsthal

TENTOONSTELLINGEN EN OPDRACHTEN

In 1983 was voor het eerst werk van Jos van Oosterhout te zien in Museum Fodor te Amsterdam.

Daarna volgden bijna jaarlijks solo-exposities zoals in Kunstuitkijk Deventer 1984, Van Reekummuseum Apeldoorn 1984, Markt Zeventien Enschede 1985, Galerie Kolibrie Deventer 1989, Galerie Traject Utrecht 1990, Arboretum Trompenburg Rotterdam 1992, Stadhuis Lelystad 1997. In datzelfde jaar was zijn werk te zien in Kasteel Hoensbroek.

Daarna volgden tentoonstellingen in het Rosa Spier Huis te Laren 1998, de Beeldentuin De Tienhof te Tienhoven 2000, de Beeldentuin

‘Coelhorst’ Hoogland 2002, Arts Place Amsterdam 2003 en het Singer Museum Laren 2003.

Verder kreeg hij opdrachten voor een bronzen wandreliëf, Minervagroep Utrecht 1990, een ‘Michelangelo’ in hout (2.20 m) en van Twynstra Gudde Management en Consultants Amersfoort 2002/2003.

Zijn werk is terug te vinden in de collecties van: Rijksacademie voor Beeldende Kunsten Amsterdam, Gemeente Amsterdam, Gemeente Deventer, Rijksdienst Beeldende Kunst, Gemeente Groningen, Sara Lee/Boers BV St. Michielsgestel, KPMG Corporate Finance Amsterdam, Twynstra Gudde Management Consultants Amersfoort en bij diverse particulieren.

N.B.: Voor deze bijdrage voor ‘Oos Gebrook’ heb ik dankbaar gebruik mogen maken van de uitgebreide informatie, die de beeldhouwer mij ter beschikking stelde.

IJSSALON-CROISSANTERIE DE OASE
Kouvenderstraat 65
6431 HB Hoensbroek
☎ .: 045- 5226558

HARREMAN VERHUIZINGEN
De Koumen 28
6433 KD Hoensbroek
☎ .: 045-5233333 - www.harreman.nl

BARBEKNOEIEN...

We mochten ook in 2014 weer ruim 30 smulpapen verwelkomen op onze BBQ middag, dus wegens succes geprolongeerd!
Dit jaar wordt dit barbecuefeestje gehouden op zondag 2 augustus 2015, vooraf gaat een uitverkoren delegatie van l
een kaars aansteken in Wittem, in de hoop
dat de stortbui van vorig jaar niet terug-
komt.

We mogen ook nu weer gebruik maken van het mooie en gedeeltelijk overkapte terras van de speeltuin Maria-Gewanden. Daarnaast hebben we de beschikking over een overgrote partytent die vorig jaar heeft bewezen een stortbui aan te kunnen.
Het programma is als vanouds, evenals de prijs: om 16.00 uur ontvangst van de deelnemers met koffie en vla.
Na vijven gaat de vlam in de pan en start de barbecue die verzorgd wordt door slagerij Pierre van Melick. Frans Vermeer, van wie bekend is dat hij ze nog al eens bruin bakt, bindt de koksschort weer om en zal onder toezicht van Rina ervoor zorgen, dat alles goed geregeld wordt.
Er draait een passend cd'tje en binnen loopt een doorlopende fotoserie op het witte doek. Er is gezorgd voor frisdrank, bier en wijn, uiteraard aan een vriendenprijsje en na negenen sluiten wij dit gezellig samenzijn.
Wat gaet mich dat koste?
Ondanks de crisis hebben we de bijdrage kunnen handhaven op slechts € 13,00 per persoon, uiteraard exclusief uw verteer. Koffie en thee zijn de hele middag in de prijs inbegrepen. Overige dranken slechts € 1,00 per consumptie.
BELANGRIJK… Interesse? Er kunnen slechts 50 personen deelnemen, dus meldt u snel aan bij onze penningmeester Hein Giesen, tel 5218531 of nog beter per email: penningmeester@heemkundehoensbroek.nl
Uw inschrijfgeld moet voor dinsdag 28 juli betaald zijn, contant bij Hein of op IBAN: NL43INGB0003280562 t.n.v. Heemkundever. Hoensbroek o.v.v. BBQ

ROB PETERS – MEEL EN GRAANHANDEL
Wijngaardsweg 16
6412PJ Heerlen
☎ .: 045- 522 66 93

DE O.V.S. (2)

Door Sjaak Giezenaar

In de vorige aflevering “Van leesjongen tot OVS-er” gaf ik aan dat de opleiding van de leesjongens niet voldeed aan de doelstellingen van de directie der Staatsmijnen. Door de snelle technische vooruitgang en mechanisatie werden er steeds hogere eisen gesteld aan de mijnwerker. Al voor de Tweede Wereldoorlog voldeed de “Opleiding voor Leesjongens” niet meer. Evenals de ON-mijnen zochten ook de Staatsmijnen naar een oplossing. Na de eerste gesprekken en blauwdrukken van een opleiding in 1942 werd deze opleiding tijdelijk in de ijskast gezet.

Bij de bedrijfsarts

Direct na de 2e wereldoorlog, die in Limburg in het najaar van 1944 eindigde, werd de OVS-opleiding gestart in januari 1945 bij de staatsmijn Hendrik. De andere Staatsmijnen, en ook de particuliere mijnen, volgden in het najaar van 1945. Ir. Wijffels was inmiddels benoemd tot minister van Sociale Zaken. De economie in Nederland lag nagenoeg plat, alleen

de steenkoolmijnen, die onbeschadigd uit de strijd waren gekomen, waren lichtpuntjes. Maar de productie van steenkolen was erg laag. De arbeidsomstandigheden in de mijnen waren nog onaangenamer als tijdens de oorlog. Het was geen vetpot in de mijnstreek. De vakorganisaties w.o. ook de communistische Eenheidsvakcentrale wakkerde het
vuurtje aan en er volgden diverse stakingen. De koempels hadden een slechte taakopvatting en werkten slordig.

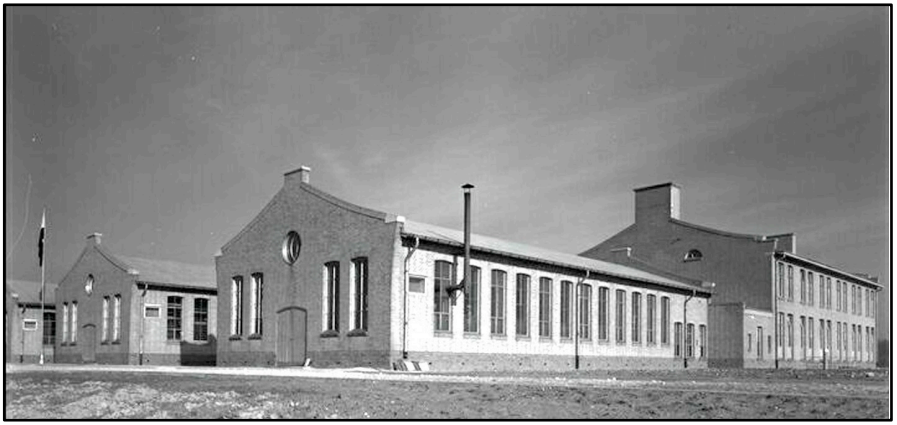

Een van de OVS complexen gebouwd van de 2 miljoen gulden staatsbijdragen

Stakende mijnwerkers brachten de economie nog dichter bij de afgrond. Het werd tijd dat er een nieuw soort mijnwerkers zou komen. Minister Frans Wijffels stelde liefs 2 miljoen gulden ter beschikking ten behoeve van het bouwen van gebouwen voor de opleiding voor vakopleiding van jeugdige ondergrondse arbeiders.
Dit was voor die tijd een enorm bedrag, aangezien er nauwelijks geld was om eten te kopen. Frans Wijffels, zelf mijningenieur, had op de Staatsmijn Hendrik gewerkt en was lid van de commissie die in 1942 de opleiding OVS had voorbereid. Hij zag in de Ondergrondse Vakscholen een middel om een nieuwe generatie gemotiveerde koempels te vormen.

HEUNEN COIFFEUR HERENSALON
Wilhelminastraat 76
6431 XX Hoensbroek
☎ .: 045- 5211324

Aanmelden bij de chef

Aanmelden ging gemakkelijk.
Vader neemt zijn zoon mee naar de chef van de opleiding. Na een eerste kennismaking geeft de chef vader een aanbeveling om zijn zoon aan te melden als leerling.
Ze gaan samen naar de afdeling personeelszaken om de jongen in te laten schrijven als Ondergronds Vakscholier. De volgende dag moet de aanstaande scholier zich melden op de verbandkamer bij de mijnarts. Hij wordt gekeurd en als laatste maakt de arts nog een longfoto. Als hij is goedgekeurd levert hij bij personeelszaken twee pasfoto's in en wordt zijn arbeidscontract opgesteld. Hij krijgt zijn werknummer en een boekje met voorschriften met de raad ze goed door te nemen. De volgende dag op de Ondergrondse Vakschool (OVS) krijgt hij een legitimatiebewijs en zijn volledige OVS-uitrusting: twee overalls, een paar mijnschoenen met stalen neuzen, een helm en een riem. Klaar om mijnwerker te worden.
Zo werd je aangemeld op de Ondergrondse Vakschool en koos je voor het vak mijnwerker. Een nadeel was wel, dat je al met 14 jaar moest kiezen voor het beroep mijnwerker. Daar stond tegenover dat een OVS-er al tijdens de opleiding loon kreeg. Bovendien had je, als je klaar was met de opleiding, op hetzelfde bedrijf meteen werk. Bijna altijd werd dat weekloon thuis helemaal afgegeven.
Meestal kreeg je dan zelf zondagsgeld. Voor veel grote gezinnen was dit extra loon natuurlijk aantrekkelijk. Je leerde een beroep en ontving meteen loon.
Echter, een van de belangrijkste onderdelen van de opleiding was het feit dat je bij de aanvang van de dienst een soort appèl had, rond de vlag werden de z.g. 10 geboden van de mijnen ingeprent;

DE OVS-WET

1. Op mijn eer kan men vertrouwen
2. Ik wil trouw zijn aan God, ouders, leider en land.
3. Ik wil een vriend zijn voor allen.
4. Ik wil ridderlijk zijn.
5. Ik wil de handen flink uit de mouwen steken; hetgeen ik doe, doe ik goed.
6. Ik wil spaarzaam zijn.
7. Ik blijf opgewekt onder alle moeilijkheden.
8. Ik wil een goed vakman worden.
9. Ik wil een beschermer zijn van de natuur.
10. Ik wil gehoorzaam zijn zonder tegen te spreken.

Werkkleding in ontvangst nemen

Veel nadruk werd er gelegd op discipline en gehoorzaamheid.
De Staatsmijnen hadden geen behoefte aan kritische en assertieve kompels ondergronds.
Per leerjaar werden vier rapporten gegeven.
Het was verwonderlijk dat ”Houding en gedrag”, ”Netheid” en ”Vlijt” de bovenste drie items op de cijferlijst waren.
De opleiding duurde drie jaar. Er werden lessen Nederlandse taal, rekenen, godsdienst, sport en spel gegeven, maar ook werktuigkunde, machinekennis en mijnbouwkunde. De jongens leerden er mijnhout te bewerken, mijngas controleren, steenkool scheppen, gereedschap slijpen en nog veel meer praktische dingen voor het echte werk ondergronds. Er waren verder kampweken en sportdagen, want (citaat) ”de intensieve

sportbeoefening hardt de jongens voor het toekomstige werk in het mijnbedrijf", werd er gezegd.

LEERMIJN

Ook was er een speciale leermijn.
Een nagebouwd deel van een steenkolenmijn waarin de leerlingen praktijkles kregen.
De leermijn was een belangrijk onderdeel van de OVS-opleiding. Er waren pijlers, transportbanden, gangen met sporen voor de mijnwagens, laadpunten en persluchtleidingen. Ook alle veiligheidsvoorschriften en veiligheidsvoorzieningen waren aanwezig. Kortom, alles wat in een echte mijn nodig was om steenkool te winnen.

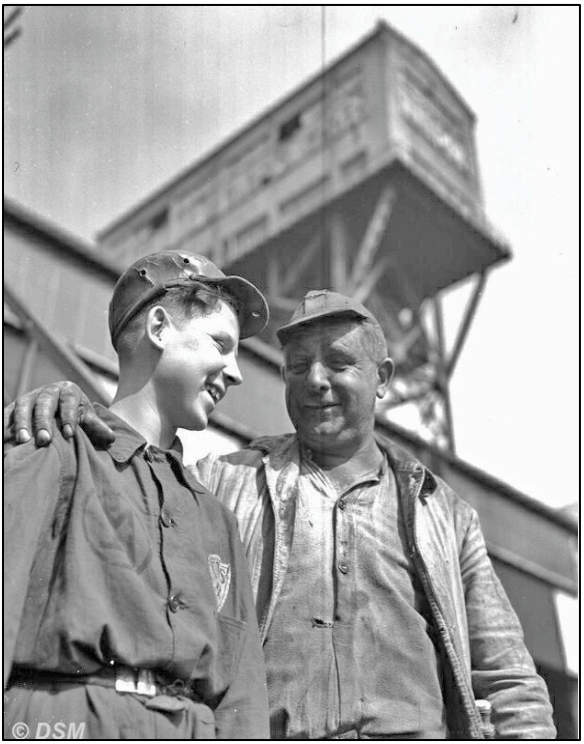

Van vader op zoon... OVS-er en mijnvader

Vanaf het derde leerjaar gingen de OVS-ers echt ondergronds. Eerst één dag per week, maar aan het einde van het schooljaar vier dagen. Ze verrichtten allerlei voorkomende werkzaamheden om zo het ondergrondse bedrijf door en door te leren kennen. Dit alles onder leiding van een z.g. mijnvader. Na de opleiding gingen de OVS-ers vast over naar het ondergrondse mijnbedrijf, ze waren dan 17 jaar oud.

VERBOEKET - HYPOTHEKEN & VERZEKERINGEN
Nieuwstraat 6A
6431 KT Hoensbroek
Tel.: 045- 5281760

DE HOUWERSOPLEIDING

Een soort vervolgopleiding op de OVS was de houwersopleiding. Je kon deze 3-jarige opleiding alleen volgen als je minimaal 17 jaar was. Het eerste deel van de opleiding bestond uit schriftelijke lesblokken.
Hierin kreeg je alles wat je weten moest over steenkool en de winning ervan geleerd. In zes studieboeken werden het mijnbedrijf en de werkzaamheden behandeld. Zo werd het aanleggen van schachten en mijngangen geleerd maar ook: de geschiedenis van de mijnbedrijven, luchtverversing ondergronds, stofbestrijding bij de winning, energiegebruik, vervoer ondergronds, de werking van machines, het gebruik van gereedschappen en hefwerktuigen, onderhoud van machines, veiligheid en organisatie van een mijnbedrijf. Kortom de houwersopleiding was een uitgebreide opleiding die van de mijnwerkers technische vakmensen maakte. Alle lonen van de ondergronders waren afgeleid van het loon van een houwer.
In een volgende aflevering zal ik dieper ingaan op het werk van een houwer en de haar opvolgende functie van Meesterhouwer.

Groep OVS-ers Staatsmijn Emma 1962

Staand van links naar rechts ? Wiel Palm, Jan Driessen Zittend van links naar rechts, Rien van de Ven, Evi? Engelen, van den Broek, Jan Engels, Jan? Peters.

Het ochtendappèl waarbij de zogenaamde 10 geboden van een OVS-er (de OVS-wet) werden opgezegd.

Foto's: DSM-archief.
Bronnen: Weet je nog Koempel
www.koelpiet.nl

W. MENGELERS – AUTO ELEKTRA
Burg. Slanghenstraat 11
6433 AR Hoensbroek
☎ .: 045- 5217777

HOWA BINNENHUISDECORATIE
Nieuwstraat 12-14
6431 KT Hoensbroek
☎ .: 045- 5212900

EEN NIEUWE BOEKUITGAVE: MARIARADE 100 JAAR

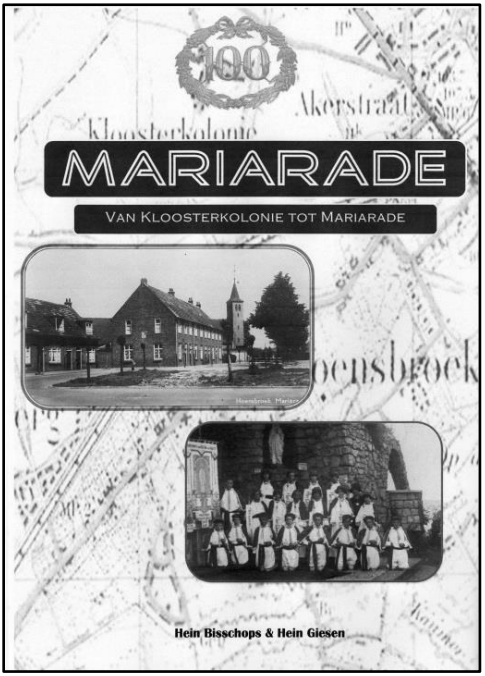

Op zondag 20 september 2015 vindt de presentatie van het boek **'Mariarade 100 Jaar, van Kloosterkolonie tot Mariarade'** plaats.
Het boek is geschreven door de Hoensbroekse schrijvers Hein Giesen en Hein Bisschops.
Het ruim 200 pagina's dikke full colour boek behandelt 100 jaar leven en werken in Mariarade en staat boordevol foto's (*meer dan 300*) en wetenswaardigheden over deze grote wijk met zijn vele verenigingen.

Hoewel het boek geen uitgave van de heemkundevereniging is -het is een samenwerking van de schrijvers met de buurtvereniging Mariarade- wordt het boek bij voorinschrijving aangeboden voor maar € 12,95 in plaats van € 14,95.

U kunt het boek bestellen door storting van € 12,95 op IBAN **NL43INGB0003280562** t.n.v. HEEMKUNDEVERENIGING HOENSBROEK o.v.v. uw naam, adres en Mariarade. U krijgt het boek dan thuis bezorgd. Buiten Hoensbroek dient u € 4,95 verzendkosten extra over te maken, dus € 17,90.

FYSIOTHERAPIE VAN DE LAAR
Hommert 10a
6361 HN Vaesrade-Nuth
☎ .: 046-4426088

LÉON MEESSEN OPTOMETRIE
Kouvenderstraat 17
6431 HA Hoensbroek
☎ .: 045-5212587

EXCURSIE GEULHEMMERGROEVE

Op vrijdag 18 september a.s. organiseert de vereniging haar jaarlijkse excursie. Dit jaar brengen wij een bezoek aan de Geulhemmergroeve in Berg en Terblijt. Het 25 kilometer lange grottengangenstelsel van de Geulhemmergroeve die alleen in groepsverband te bezichtigen is, is een der mooiste grottenstelsels van Limburg.

DE GEULHEMMERGROEVE

De Geulhemmergroeve herbergt onder meer de historische schuilkapel. Deze dateert vanuit de Franse overheersing en heeft evenals de rotswoningen de status van rijksmonument.
De Fransen veroverden op 3 november 1794 onder generaal Kléber de vestingstad Maastricht.
In september 1796 kondigden zij een wet af waardoor alleen al in het departement Beneden-Maas 116 kloosters werden gesloten.
In mei 1797 werden alle priesters verplicht om de eed op de constitutie af te leggen. Hiermee erkende men de loyaliteit jegens de Franse overheersers.
In onze streek weigerden vele priesters deze eed af te leggen. Een van hen was de plaatselijke pastoor Joannes Schepers. Hij was sinds 1774 pastoor in de parochie van Berg en Terblijt. In 1798 werd zijn kerk met een gerechtelijk bevel gesloten. Pastoor Schepers dook onder in de nabij gelegen grotten.

Een inwoner van Berg en Terblijt, Joannes Claessen, maakte in het

geheim een kapel in de Geulhemmergroeve.
In de Geulhemmergroeve heeft pastoor Schepers zich gedurende twee jaren verscholen en in het grootste geheim de H. Missen opgedragen. Het is bekend dat vele mensen deze H. Missen bezochten. Zelfs de jaarlijkse processie werd op een speciale processieroute in de grot gehouden. *

DE EXCURSIE

De excursie onder leiding van een deskundige gids duurt ruim een uur en wordt afgesloten met een gezellige nazit met koffie en vlaai in Berg en Terblijt.
De excursie is alleen voor leden met hun partners en de kosten bedragen slechts € 3,00 per persoon, inclusief de koffie met vlaai.
Opgelet: de groep mag van de gids niet te groot worden, dus wees er snel bij.

HET PROGRAMMA:

We vertrekken om 13.30 uur vanaf de parkeerplaats bij kasteel Hoensbroek naar Berg en Terblijt. Daar parkeren we de auto's bij de kerk (langs de Rijksweg Valkenburg/Maastricht).
Daar verzamelen we ons weer en wandelen door het bos (± 1 km) naar de groeve.
Om 14.30 uur staat de gids op ons te wachten voor de rondleiding.
Na de rondleiding, die ongeveer 1 uur duurt, wandelen we terug naar de Rijksweg, waar wij in café Sjengske of De Nachtwacht onthaald worden op koffie en vlaai. Wij zijn dan tegen vijven waarschijnlijk weer thuis.

Indien er meer liefhebbers zijn zullen we deze rondleiding op een later tijdstip herhalen.
Niet-leden betalen € 10,00 per persoon.

AANMELDEN

Aanmelden uitsluitend door storting van het verschuldigde bedrag op NL43INGB0003280562 T.N.V. HEEMKUNDEVERENIGING HOENSBROEK o.v.v. excursie 2015, of contant bij Hein Giesen.
* *Bron: Stichting De Rotswoning*

CONSTRUCTIEBEDRIJF WIEL PETERS
Economiestraat 47 A
6433KC Hoensbroek
☎ .: 045- 521 10 57

100 JAAR MARIARADE

door Hein Bisschops

HET ONTSTAAN VAN MARIARADE, BOUW EN ONTWIKKELING

Waar nog geen honderd jaar geleden het vee graasde en boeren zaaiden en oogstten, waar de wandelaar bij gebrek aan verharde wegen stevige schoenen moest aantrekken om in stilte te kunnen genieten van het natuurschoon en imposante vergezichten, daar ligt nu Mariarade, een moderne wijk, bruisend van allerhande activiteiten.

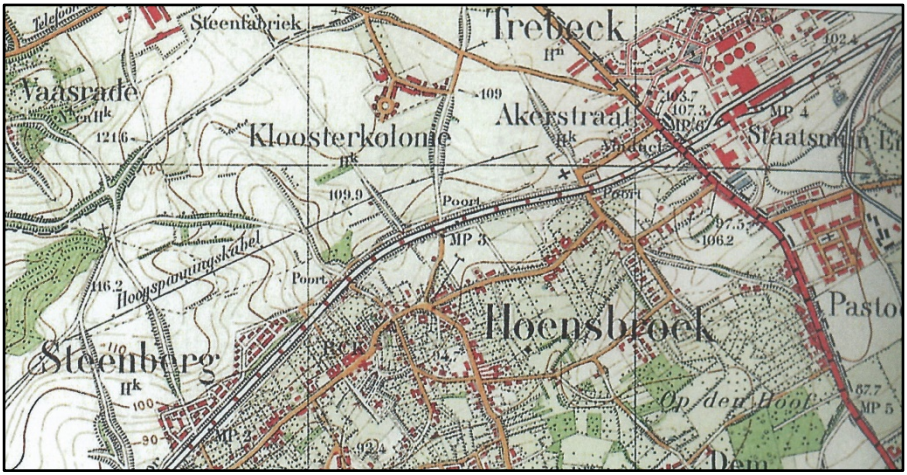

Een fragment uit de historische atlas van Limburg uit 1918/1923 laat het eerste gedeelte van de bebouwing zien. Op dit kaartje boven de tekst Kloosterkolonie zien

Rond 1900 toonde de plattegrond van Hoensbroek tussen de oude Akerweg, de Kouvenderstraat, de Weijenweg en de Pastoorskuilenweg een wijde agrarische vlakte, omzoomd en doorkruist door enkele nog onverharde wegen en voetpaden. Dat waren de Hommerterweg, het Hommertervoetpad, Amstenraderweg, het Brunsummervoetpad en de Grubweg. De meeste weiden en akkers behoorden toe aan boeren en enkele grootgrondbezitters. Woningen of boerderijen waren er niet. Van oudsher behoorde het gebied tot de Heerlijkheid Hoensbroek. Laten we terugkeren naar het prille begin, om precies te zijn naar 1904,

het jaar waarin de regering een aantal proefboringen liet uitvoeren om na te gaan of het zin had 'Op de Kroeselen' of bij de Heisterberg een tweede staatsmijn te vestigen. De boringen voldeden aan de verwachtingen, zodat in 1906 werd besloten de steenkoollagen te gaan exploiteren.

STAATSMIJN EMMA

Weldra gonsde het er van de bedrijvigheid. Tussen 1908 en 1914 verrees de Staatsmijn Emma, vernoemd naar de moeder van de toenmalige koningin Wilhelmina. Ook werd er een spoorlijn aangelegd voor de afvoer

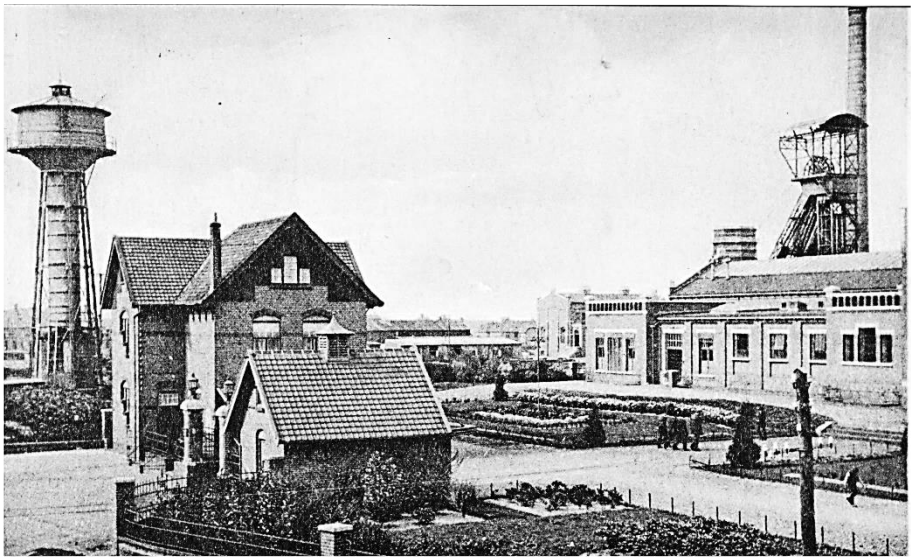

De Staatsmijn Emma omstreeks 1920

van het zwarte goud, die tegelijkertijd de scheiding markeerde tussen de dorpskom en de nieuwe woonwijk.
Dat de komst van de mijn grote gevolgen had voor de Hoensbroekse gemeenschap laat zich raden. Zo was er immers veel mankracht nodig. Hoensbroek en de omliggende dorpen konden die onmogelijk op de been brengen. Dankzij intensieve wervingscampagnes stroomden van heinde en verre mijnwerkers toe.

F. NIJSTEN SLIJTERIJ WIJNHANDEL
Kouvenderstraat 158
6431 HH Hoensbroek
☎ .: 5223466

Als door een magneet aangetrokken togen ze naar de nieuwe mijn: jonge sterke kerels uit alle delen van het land, al dan niet in gezelschap van hun gezin. Maar ook mannen en gezinnen uit de Duitse kolenbekken. Uit Polen, Tsjechië, Italië en waar al dan niet vandaan. Kolen delven stond immers borg voor een bestaanszekerheid en daar woog het zware ondergrondse werk ruimschoots tegenop.

HUISVESTING

Voor al deze nieuwkomers moest er huisvesting komen en al de andere voorzieningen die daarbij hoorden. De Staatmijn Emma zou immers volgens plan op 1 januari 1914 in productie worden genomen. Dus moest er

Het Emmaplein der Coöper.-Bouwvereeniging Hoensbroek II. 1916

snel gehandeld worden en werden in 1912 plannen gemaakt voor de bouw van een mijnwerkerswijk of- kolonie op de Weijenberg. Woningbouwvereniging Hoensbroek werkte de voorstellen uit en legde een plan op tafel van architect Jan Stuyt, die zijn sporen in Heerlen en Hoensbroek al ruimschoots had verdiend. Niet veel later ging de eerste spa in de grond en in de zomer van 1915 ontvingen de eerste bewoners de sleutel van hun nieuw behuizing. De wijk werd door de inwoners 'Kloosterkolonie' genoemd.

Niet alleen het gemeentebestuur bouwde, de katholieke kerk en met name een aantal paters Minderbroeders Conventuelen deden hetzelfde. Met toestemming van bisschop Drehmanns van Roermond kocht pater

Remigius Pozzi in 1912 grond bij de Hommerterlinde voor de bouw van het klooster en een noodkerk. In augustus 1914 zag Pozzi zijn inspanningen bekroond met de eerste steenlegging. Op 15 mei 1915 werd de kerk geconsacreerd door pater Dominicus Berx, Gardiaan van het Conventuelenklooster in Urmond. Hoogwaardigheidsbekleders, onder wie de hoofdaalmoezenier van de arbeid, Henri Poels, graaf de Marchant et d'Ansembourg en pastoor Röselaers van Hoensbroek woonden de plechtigheid bij.

Pater Pozzi

NAAM

De wijk moest het voorlopig zonder officiële naam stellen, maar werd door de inwoners 'Kloosterkolonie' genoemd. Dat bleef zo tot 1934, toen een door paters en bewoners opgesteld verzoekschrift werd ingediend om de naam Kloosterkolonie te wijzigen in Mariarade. De nieuw naam zou recht doen aan de intensieve Mariaverering ter plaatse, zo meenden de indieners. Burgemeester Martin van Hoensbroek legde de vrome wens naast zich neer en antwoordde, dat er nog geen officiële naam aan de wijk was toegekend. Pas in mei 1949 maakte het bestuur een definitief einde aan alle onzekerheid door de naam Mariarade toe te kennen, de naam die al sinds het midden van de jaren dertig door iedereen werd gebruikt.

Mariarade maakte tot na de Tweede Wereldoorlog slechts een bescheiden groei door.

Tot zijn vertrek aan het einde van de jaren dertig, gebruikte of misbruikte Pastoor Röselaers zijn functie als hoofd van de woningbouwvereniging Hoensbroek, door nieuwbouw in Mariarade tegen te houden.

Vrijwel meteen na de Tweede Wereldoorlog kreeg de woningbouw een krachtige impuls. De woningnood was immens en schreeuwde om een snelle oplossing. Tot 1955 werd er fors gebouwd. Het aanzien van

Mariarade veranderde ingrijpend, getuige de elf straten en pleinen die erbij kwamen zoals de Voltalaan, de Weijenbergstraat, de Dr. Philipsstraat en het Wolfshoofdplein. Zo steeg het inwoneraantal met sprongen, eind 1955 woonden er al 547 gezinnen.

VOORZIENINGEN

Mede dankzij de komst van zo vele nieuwe gezinnen onderging het voorzieningenniveau een aanzienlijke uitbreiding en verbetering. Zo verrezen er een gemeenschapshuis, een school voor middelbaar onderwijs, een kleuterschool en, zoals dat hoorde, twee lagere scholen: een voor jongens en een voor meisjes. Voorts kreeg de wijk een eigen begraafplaats en een speeltuin.
Ondanks deze toename van het aantal voorzieningen bevond Mariarade zich nog steeds in een betrekkelijk isolement ten opzichte van Hoensbroek.

Luchtfoto van Mariarade omstreeks 1976

Drie doorgangen in de metershoge spoordijk, net breed genoeg voor een boerenkar, vormden de enige verbinding tussen de dorpskern en de snel groeiende wijk.
Ondanks de eerste alarmerende berichten over de toekomst van de steenkoolwinning in Zuid-Limburg, floreerden de mijnen aan het begin van de jaren zestig nog steeds en werd er nog volop geïnvesteerd in de uitbreiding en ontsluiting van Mariarade. Eind 1960 werd het startschot gegeven voor de bouw van twee viaducten onder het mijnspoor om de scheiding tussen Mariarade en het centrum van Hoensbroek voorgoed op te heffen.

Het oude tunneltje wordt gesloopt om plaats te maken voor een modern viaduct

HET AANZIEN VERANDERDE

Tot diep in de jaren zestig onderging de wijk diverse uitbreidingen en veranderde het aanzien andermaal drastisch, onder meer door de bouw van twee flats. Vele honderden nieuwe woningen kwamen beschikbaar en het aantal straten nam verder toe. Bovendien werden twee sportvelden en een randweg om Mariarade aangelegd, zodat de wijk nu pas echt en van alle kanten goed bereikbaar werd.
Terwijl hard werd doorgewerkt aan verschillende bouwprojecten, reisde de minister van Economische Zaken, Joop den Uyl in december 1965 naar een stampvolle schouwburg van Heerlen om er de sluiting van de mijnen aan te kondigen.

BJÖRN HOCKS ADVOCAAT & MEDIATOR
Juliana-Bernhardlaan 24
6432 GW Hoensbroek
☎ .: 045- 4100220

De grote renovatie in 1980

MIJNSLUITING

Tussen 1969 en 1972 werd de productie van de staatsmijn Emma, waar zo vele bewoners van Mariarade emplooi vonden, afgebouwd.
Het leek wel alsof de mijnsluitingen doorwerkten op de ontwikkeling van Mariarade. Tot het midden van de jaren zeventig, toen de draad weer schoorvoetend werd opgepakt, was er sprake van stagnatie. De voltooiing van de Randweg aan de noordkant Hoensbroek in 1974 droeg weliswaar bij aan de verdere ontsluiting van Mariarade, maar bracht tegelijkertijd verkeersoverlast met zich mee. De tweede helft van de jaren zeventig en de eerste helft van de jaren tachtig stonden voornamelijk in het teken van saneringsactiviteiten. Het mijnspoor en de niet eens zo oude tunnels werden afgegraven en afgebroken.

EXCURSIE GEULHEMMERGROEVE VRIJDAG 18 SEPT. ZIE PAG. 32

vanoost verzekeringen-verzuim-pensioenen
Juliana Bernhardlaan 8
6432 GW Hoensbroek
☎ :045 - 522 42 41

In 1980 gingen de mensen van Mariarade de straat op om de sloop van de oude wijk te voorkomen en met succes, het licht ging op groen voor de renovatie van de 68 oude woningen.
Veel van de huurwoningen uit de jaren '50 zijn inmiddels aangekocht door hun bewoners.
Kortom: Mariarade is een wijk geworden om trots op te zijn.
Bron: *Aantekeningen uit 1997 van Jan Stuurman, medeauteur van "MARIA-RADE vroeger".*

De sloop van het viaduct aan de Amstenraderweg.
Deze heeft slechts korte tijd als zodanig dienst gedaan

Meer over Mariarade kunt U vinden op de website:
"Historisch Mariarade".

LENDI MEN I WOMEN I FASHION
Kouvenderstraat 13/15
6431 HA Hoensbroek
☎ .: 045- 5212430

VERSMARKT BEMELMANS
Hoofdstraat 30
6431 LC Hoensbroek
☎ .: 045- 5228573

ONDER DE ROOK VAN DE EMMA

In het kader van het Jaar van de Mijnen zet ook de heemkundevereniging haar beste beentje voor en houdt op zaterdag 5 en zondag 6 september een tentoonstelling met het thema 'Onder de rook van de Emma….'
Beide dagen zijn er tevens een tweetal dia-lezingen waarin de Emma en alle activiteiten rond de Emma een hoofdrol zullen spelen.
Bij deze tentoonstelling toont Sjaak Giezenaar zijn bijzondere mijnlampencollectie en er zal een pop-up vitrine staan.
In die vitrine kan eenieder zijn eigen mijnverzameling of een bijzonder voorwerp uit 'de koel' uitstallen.
De tentoonstelling wordt gehouden in het winkelpand waar Brigitte Santegoeds op dit moment haar atelier heeft (voorheen KIBI - naast de Readshop), Kouvenderstraat 37.
Openingstijden: zaterdags van 11.00 tot 17.00 uur en op zondag staat de deur open van 12.00 tot 17.00 uur.
De lezingen beginnen om 13.30 en 15.00 uur. Beide dagen vrij entree!

provincie limburg
gesubsidieerd door de Provincie Limburg

CONTRIBUTIE 2015

Het nieuwe jaar neemt alweer zijn beloop en het is nu bijna juli.
Hebt u de contributie voor dit jaar al betaald?
Nee? Dan nu meteen doen, van uitstel komt afstel!
U kunt dit bedrag, groot € 15,00, storten op: NL43INGB0003280562
t.n.v. Heemkundevereniging Hoensbroek.
A.u.b. met vermelding: contr. 2015
Als u buiten Hoensbroek woont en ons blad per post ontvangt, vragen wij u vriendelijk om uw bijdrage met een bescheiden bedrag te verhogen i.v.m. de hoge bezorgkosten (Tante Pos wordt namelijk steeds duurder, nu al bijna € 2,00 per nummer).

ROLF DE JONG AUTOSCHADEBEDRIJF
De Koumen 60
6433 KD Hoensbroek
☎ .: 045- 5210590

BEGUNSTIGERS OOS GEBROOK

L'Ortye
TUIN ▪ DECO ▪ BOUW

HOLTUS VERZEKERINGEN & FINANCIERINGEN	HOENSBROEK
M. L'ORTYE	AMSTENRADE
PUNCTUA & PARTNERS - ACCOUNTANTS	HOENSBROEK
THE READ SHOP VROMEN	HOENSBROEK
C. VAN TILBURG	HOENSBROEK
VAN MELICK - HEERLIJK UIT HOENSBROEK	HOENSBROEK

moonen | BOUW BV
BOUWKUNDIGADVIES

L'Ortye

Ogenlust
BLOEMSIERKUNST
WWW.OGENLUST.COM

SCHADENET - KOENEN
Breukerweg 178
6412 ZL Heerlen
☎ .: 045-5215450